

A NEMZETBIZTONSÁGI TERÜLET FUNKCIÓI RENDKÍVÜLI HELYZETEKBE

1. Bevezetés

A biztonsági, magyar terminológiával élve rendvédelmi, szervek rendeltetése, hogy védjék a társadalom biztonságát, ezáltal is hozzájárulva a jóléthez, fejlődéshez szükséges környezet megteremtéséhez. E szerepük mibenléte a rendőrség, katasztrófavédelem esetében a legtöbbünk számára könnyen értelmezhető. Felmerülhet azonban kérdés, hogy a Magyarország egyéb rendvédelmi szervei, például a nemzetbiztonsági szolgálatok, hogyan és mi módon járulnak hozzá mindehhez.

Ha az ember meghallja a nemzetbiztonság kifejezést rögtön legalább két jelentés juthat eszébe. Egyrészt értelmezheti a kifejezést a biztonság egy fajtájaként, másrészt vonatkozhat a magyar titkosszolgálati szervezetrendszerre, annak tevékenységére is. Ez az értelmezési kettőség nemcsak a hétköznapi alkalmazást, de a tudományos vizsgálatot is nehezíti. Bármely értelmezést is nézzük, az bizonyosan elmondható, hogy a téma tudományos kutatása Magyarországon csak az utóbbi évtizedekben indult meg. Jól mutatja ezt, hogy számtalan, a témáról szóló tudományos igényű írás még csak kísérletet sem tesz a nemzetbiztonság fogalmi meghatározásra.

A fenti helyzettel szembesülve, jelen írásunkban alapvetően a nemzetbiztonsági szféra társadalmi szerepét kívánjuk kicsit jobban górcső alá venni, megvizsgálva, hogy ezek a szervezetek milyen szerepet töltenek be egy társadalomban, miért léteznek és hogyan töltik be ezt a funkciójukat. Emellett, tekintettel a 2020 óta tartó pandémiás helyzetre, röviden meg kívánjuk vizsgálni, hogy a nemzetbiztonsági szféra hogyan töltheti be e funkcióit, rendkívüli helyzetekben, azaz alkotmányban rögzített különleges jogrendek idején.

2. A nemzetbiztonság fogalmi meghatározása

Az állambiztonság kifejezést a rendszerváltáskor leváltó nemzetbiztonság kifejezés születésének pontos körülményei nehezen követhetők. Ezt vizsgálva a Kovács-Dobák szerzőpáros rámutatott, hogy a nemzet és biztonság szóösszetétel első nyilvános megjelenése Horváth István akkori belügyminiszter egy 1989. július 4-i bejelentéséhez köthető.¹ Feltehetően ő sem látta előre, hogy ez a megfogalmazása fog némi gondot okozni a jövő közéleti szereplői és tudományos kutatói számára.

A nemzetbiztonsági szféra meghatározásának jellemzője magyar problémája az elnevezés etimológiája, nevezetesen a nemzet és a biztonság szavak összekapcsolása. Ennek ugyanis több módja van: használható nemzeti biztonság és nemzetbiztonság formában is. A két forma alkalmazásának akkor van értelme, ha az két különböző jelentéstartalommal bír.

---

¹ Kovács Zoltán András – Dobák Imre: Korszakováltások a magyar nemzetbiztonsági intézményrendszerben. In: Sabjanics István – Finszter Géza (szerk.): Biztonsági Kihívások a 21. században. Dialóg Campus Kiadó. Budapest, 2017. 179. o.

Ezen eltérő jelentéstartalmakat azonban definiálni szükséges, sőt ezen túlmenően szükséges a következetes, megfelelő értelmű alkalmazásuk is. Az alábbiakban a magyar nemzetbiztonság kifejezés két fő jelentéstartalmát vizsgáljuk meg a hazai és angolszász szakirodalom alapján. Először mint biztonsági állapotot, másodsor mint állami funkciót.

2.1. A nemzetbiztonság mint biztonsági állapot

A Rendészettudományi Szószedet² a nemzetbiztonságot több különböző módon is megfogalmazza, ezek közül négy is állapot jellegű:

(1) *Olyan – külső és belső körülmények által determinált – állapot, amelyben az adott államzavartalanul, a teljes szuverenitás alapján gyakorolhatja funkcióit.*

(2) *Adott társadalmi rendszer alapja és felépítménye, összességében az államrend egésze stabilitásának, zavartalanságának megléte.*

(3) *Egy adott ország határain belül található valamennyi anyagi és humán jellegű értékek fenyegető támadástól történő összefogott, többirányú megvédése illetve ezek érvényesülése a határon belül és azon kívüli tevékenységgel.*

(4) *Adott ország (nemzet) szuverenitásának, alkotmányos rendjének, biztonsági érdekeinek tiikoszolgálati eszközökkel fenntartott, támogatott külső és belső veszélyektől, fenyegetettségektől mentes állapota.*

Az 1995-ben a Magyar Hadtudományi Társaság által kiadott Hadtudományi lexikon, megint másképpen fogalmaz és elsősorban katonai szempontból vizsgálja a fogalmat: „*valamely állam megfelelő katonai védettségéből, külkapcsolatainak, valamint bel- és gazdaságpolitikájának helyes kialakításából eredő biztonsági helyzete.*”³ Balla Zoltán szerint a nemzetbiztonság általános megközelítésben *az állam belső rendjéhez köthető olyan állapota, amely szorosan összefügg az alkotmányos berendezkedés és az állami szuverenitása védelmével.*⁴ Hautzinger Zoltán meghatározása a nemzetbiztonsági érdekből indul ki, azt a nemzetbiztonság alapvető fogalmi tartozékaként aposztrofálja. Meglátása szerint *„az ország szuverenitásával és alkotmányos rendjével összefüggő, a demokratikus jogállam működéséhez nélkülözhetetlen, védendő értékeket jelent”*⁵. E szerint tehát a nemzetbiztonság egy az adott országhoz kötődő alapvető értékrendszer. Sabjanics István megközelítésében *„a nemzetbiztonság egyenértékűnek tűnik a nemzet biztonságával, vagyis eszerint akkor érvényesül a nemzetbiztonsági érdeke egy országnak, ha az állam lakosainak életét és alkotmányos rendjét semmi sem befolyásolja károsan”*.⁶ E megfogalmazásban, még ha elég „halványan” is, de már megjelenik a nemzetbiztonság és a nemzeti biztonsága fogalmak egymáshoz való viszonyának problematikája.

A fentiek mellett kézenfekvő lenne az következtetés, hogy a nemzetbiztonság a nemzetbiztonsági szolgálatok által teremtett biztonsági állapot. Ez a következtetés azonban több szempontból is problémás. Dávid Ferenc is rámutatott, hogy *„az állam vagy a politikai értelemben vett nemzet biztonsága a szolgálatok feladatellátásnak középpontjában áll; még*

² Rendészettudományi szószedet. Magyar Rendészettudományi Társaság, Budapest, 2008. 267-277. o

³ Hadtudományi Lexikon. Magyar Hadtudományi Társaság, Budapest, 1996. 965. o.

⁴ Balla Zoltán: A rendészet fogalma és rendszer, a nemzetbiztonsági igazgatás. In: Korinek László (szerk.): Értékezesek a rendészetről. Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar. Budapest, 2014. 41. o.

⁵ Hautzinger Zoltán: A nemzetbiztonsági érdekek megjelenése a migrációban és az idegenjogban. In: Dobák Imre – Hautzinger Zoltán (szerk.): Szakmaiság, szerénység, szorgalom. Ünnepi kötet Boda József 65. születésnapja tiszteletére. Dialóg Campus Kiadó. Budapest, 2018. 266. o.

⁶ Sabjanics István: A Nemzetbiztonsági jogi koncepciója. In: Csink Lóránt (Szerk.): A nemzetbiztonság kihívásainak hatása a magánszférára. Pázmány Press. Budapest, 2017. 103. o.

akkor is, ha a nemzetbiztonság szavunk alapjaként értelmezett „nemzet” fogalma folyamatos szakmai viták kiindulópontját képezte. A szókapcsolat „biztonság” része alapvetően percepció, ami időben és térben változó jelentéstartalommal tölthető meg.”⁷ A biztonság értelmezésének önmagában is valóban számos vonulata létezik⁸, másrészt felvetődik a kérdés, hogy mi módon lehet elkülöníteni a más típusú „biztonságoktól” (pl. katonai biztonság, gazdasági biztonság, közbiztonság), miközben ezek számos hasonló elemet foglalnak magukban. Jól látható, továbbá, hogy a fenti meghatározások alapján értelmezett biztonsági állapot több állami funkció és szervezet terméke. Így viszont a nemzetbiztonsági szolgálat elnevezés félrevezető, mivel megegyezik egy olyan állapot elnevezésével, amelynek létrehozásában csak egy a sok szereplő közül.⁹

Révész Béla szerint a nemzetbiztonság szolgálatokat különleges eszközei különböztetik meg más szervezetektől¹⁰, ami persze sok tekintetben igaz, de a számukra rendelkezésre álló eszközök nem teljesen egyediek. A rendészeti vagy ügyészségi szervezetnek szinte teljes vertikumában rendelkezésére állnak, így ez a szál sem vezet bennünket a nemzetbiztonság mibenlétének egyértelmű meghatározásához.

Az angolszász szakirodalom azért van könnyebb helyzetben, mert nem nehezíti a terminológiai kihívás. Ott a biztonsági állapot jellegű meghatározásokat első sorban a „national security” fogalomhoz kötik. Harold Lasswell szerint a fogalom azt jelenti, hogy egy adott ország mentes a diktátum állapotától.¹¹ Walter Lippman szerint a nemzeti biztonság állapota akkor áll fent, ha egy országnak nem kell feláldozni érdekeit azért, hogy elkerülhesse a háborút, de ha szükséges háború révén is meg tudja védeni azokat.¹² Charles Meier szerint a nemzeti biztonság a hazai és külföldi körülmények kontrollálásának képessége, lehetősége, amelyeket az adott ország közvéleménye fontosnak tart saját autonómiája, önmeghatározása, fejlődése és jóléte szempontjából.¹³ Paleri szerint a nemzeti biztonság egy ország adott pillanatban mérhető képességeinek állapota, amelyekkel legyőzheti a fenyegetéseket, amelyek polgárai jólétét, vagy államiségének túlélését fenyegetik az állami eszközök kiegyensúlyozott alkalmazása által.¹⁴ A nemzetbiztonság mint állami funkció.

Az előző részben taglalt állapot jellegű fogalomhoz képest, az (állami) funkcióként értelmezett nemzetbiztonság a magyar szakirodalomban kevésbé és nem túl alaposan vizsgált jelenség.¹⁵ Jól mutatja ezt, hogy kevesebb kísérlet történt a nemzetbiztonság, mint állami funkció elméleti definiálására, részletes kidolgozására. Finszter Géza szerint a titkosszolgálati funkciók tartalma a más országok titkainak megszerzése, és a saját titkok megőrzése, illetve az adott állami érdekeinek érvényesítése.¹⁶ Révész Béla a

⁷ Dávid Ferenc: Nemzeti biztonság és nemzetbiztonság a stratégiaalkotásban. Nemzetbiztonsági Szemle 2017/3. 7.o.

⁸ Virányi Gergely: A biztonság-fogalomról, másként. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIII. Pécs, 2012

⁹ Ez a gondolat másoknál is megjelenik. Pl: Hetesy Zsolt: Titkos felderítés, doktori értekezés, PTE ÁJK Doktori Iskola, 2011. 8. o.

¹⁰ Révész Béla: Források a titkosszolgálatok politológiai tanulmányozásához. JATE Press. Szeged, 2010. 21.o

¹¹ Idézi Romm, Joshep: Defining National Security: The Nonmilitary Aspects, Council on Foreign Relations, Portland, 1933. 5.o.

¹² Uo.

¹³ Uo.

¹⁴ Paleri, Prabhakaran: National Security: Imperatives And Challenges. New Delhi: Tata McGraw-Hill. 2010. 521.o.

¹⁵ Vida Csaba: A nemzetbiztonsági tevékenység szerepe a társadalomban (Gondolatok arról, hogy miért van szükség nemzetbiztonsági szolgálatokra) HADTUDOMÁNY (online) 2015/E. 221-234. o.

¹⁶ Finszter Géza: A nemzetbiztonságról. In: Rendészeti Szemle, 1991. XXIX. évf. 1. sz. 6. o.

titkosszolgálatok állami funkciója jelenti „mindazokat a rejtett keretek között zajló, speciális információszerző és/vagy elhárító tevékenységi formákat, amelyek alapvető célja a mindenkor állami szuverenitás fenntartása”.¹⁷ Vida Csaba szerint a nemzetbiztonsági szolgálatok két fő funkciója az adott ország értékeinek védelme, valamint érdekeinek érvényre juttatása. Ezt pontosítva, fő rendeltetésüket abban jelöli meg, hogy biztosítják az állami döntéshozók információkkal történő ellátását, illetve nem információszerző műveletekkel erősítik az adott állam biztonságát.¹⁸

Angol nyelvterületen nemzetbiztonságot, mint funkciót az „intelligence” kifejezéssel írják le. Mark Löwenthal¹⁹ három féle megközelítést is megad, amelyek jól párhuzamba állíthatók a nemzetbiztonság kifejezés értelmezési problémájával. Intelligence, mint

- a) folyamat
- b) termék, amikor is az információgyűjtés és elemzés folyamatának terméke.
- c) szervezet, amikor is azon egységek összességét jelenti, amelyek a tevékenységet végzik.

2002-ben Michael Warner arra a következtetésre jutott, hogy ez egy titkos állami tevékenység amelynek célja külföldi entitások megértése vagy befolyásolása.²⁰ Részben Warnerre is reagált Wheaton és Beerbower 2006-ban publikált véleménye szerint: *egy olyan kifelé fókuszáló folyamat, amely az összes elérhető forrásból származó információt összegyűjti abból a célból, hogy csökkentse a döntéshozó bizonytalanságát.*²¹ Alan Breakspear meghatározása szerint „a titkos információgyűjtés egy szervezeti képesség hogy ne csak előre jelezhessük a változásokat, de képesek legyünk cselekedni is. E képesség egyszerre jelenti az előrejelzést és megismerést azzal a szándékkal, hogy előre láthassuk a közelgő változásokat, amelyek lehetnek pozitívak, azaz hordozhatnak lehetőséget, illetve lehetnek negatívak és így jelenthetnek fenyegetést.”²²

Összefoglalásként el lehet mondani, hogy az angolszász terminológiában egyértelműen elkülöníthető különbséget tesznek a national security és az intelligence fogalmak között. Ezzel szemben a magyarországi terminológiában mindkettő fogalmat kifejezik a nemzetbiztonság kifejezéssel, ami komoly értelmezési zavarokhoz vezethet. Véleményünk szerint a két fogalmat szükséges magyarul is megkülönböztetni: az állapotot a nemzeti biztonság, az állami funkciót nemzetbiztonság kifejezéssel lenne célszerű jelölni.

¹⁷ Révész Béla: i.m. 37. o.

¹⁸ Vida Csaba: i.m. 221-234 o.

¹⁹ Löwenthal Mark M.: Hírszerzés - A titkóktól a politikai döntésekig. Antall József Tudásközpont. Budapest, 2017. 37. o.

²⁰ Warner, Michael: Wanted: A Definition of "Intelligence". Studies in Intelligence Vol. 46 No. 3 (2002). 6. o. <https://www.hsdl.org/?view&did=3677> (Letöltés ideje: 2021.07.28.)

²¹ Whaeaton, Kristan J. – Beerbower, Michael T., "Towards a New Definition of Intelligence", Stanford Law and Policy Review, 2006. 329. o

https://www-cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2018/03/wheaton_beerbower_319.pdf (Letöltés ideje: 2021.08.01.)

²² Breakspear, Alan: A new definition of Intelligence, in: Intelligence and National Security, 2013/5. 692. o. idézi: Tomislav Dokman: Defining the term "Intelligence" - insight into existing intelligence knowledge, in: Informatologia 52, 2019. 3-4. o. <https://hrcak.srce.hr/file/341342> (Letöltés ideje: 2021.08.03.)

3. A nemzetbiztonság, mint állami funkció tartalma

A nemzetbiztonsági szolgálatok tulajdonképpen a titkosszolgálati funkció magyarországi megjelenési formái. A kérdés már csupán az, hogy a titkosszolgálati funkció tulajdonképpen milyen tartalommal tölthető meg. Meglátásunk szerint ez a funkció az adott ország érdekérvényesítésének elősegítése, speciális eszközökkel. Ha az érdek azon definíciójából indulunk ki, amely azt cselekvési lehetőségként aposztrofálja²³, akkor azt mondhatjuk, hogy a szolgálatok fő feladata a nemzetbiztonsági szempontból releváns cselekvési lehetőségek kialakításának elősegítése. A nemzetbiztonsági szempontból azokat a tényezőket mondhatjuk relevánsnak, amelyek lényegesen és hosszú távon befolyásolják az adott ország helyzetét. E tényezőket összefoglaló néven – vezetéstudományi terminológiával - nevezhetjük stratégiai tényezőknek. Ahogy azonban már fent is rámutattunk, e tényezők alakításában nem egyetlen állami intézményrendszer vesz részt. Számos állami intézmény igyekszik a maga szakterületén e stratégiai érdekeket képviselni, érvényesíteni. A titkosszolgálatok – ha szükséges - e területek mindegyikének támogatást nyújthatnak az adott területhez kapcsolódó stratégiai érdekek titkos információk segítségével történő érvényesítésében.

A fentiek alapján a titkosszolgálati (nemzetbiztonsági) terület funkciója az adott ország lehető legszélesebb körű stratégiai cselekvési lehetőségei biztosításának támogatása titkos információk szisztematikus gyűjtésével és felhasználásával. Bevetésére akkor van szükség, ha a titkos információk gyűjtése és alkalmazása révén nem lehetséges a stratégiai érdekek képviselete. A titkosszolgálatok így egyfajta generalista szerepet töltenek be az állami szervek között, azaz a társadalmi (szűkebb értelemben állami) működés bármely olyan területén tevékenykedhetnek, ahol szükség van a titkos információk révén történő stratégiai érdekérvényesítésre.

A nemzetbiztonsági szolgálatok e rendeltetésüket számos részfunkciót betöltve valósítják meg. E részfunkciók az alábbiak:

1. A felderítő funkció: E funkciójában a nemzetbiztonsági szervezetek olyan adatokat gyűjtenek, amelyek az adott állam stratégiai cselekvési lehetőségei szempontjából relevánsak.
2. A védelmi funkció: E funkciójukban a szolgálatok segítik a rendészeti és honvédelmi szervezetek védelmi funkciójának betöltését, szükség esetén a rendelkezésükre álló eszközökkel ki is egészítik azt.
3. Az elemző funkció: E funkciójukban a szervezetek a meglévő ismeretek alapján felhívják a figyelmet az adatok és ismeretek között meglévő eddig ismeretlen, stratégiai érdekekkel kapcsolatos összefüggésekre.
4. Érdekérvényesítő funkció: E funkciójukban a szolgálatok konkrét lépéseket tesznek az az ország stratégiai érdekeinek érvényesítése, azaz cselekvési lehetőségek kihasználása céljából.
5. A kontroll funkció²⁴: E funkciójukban a szolgálatok folyamatosan figyelemmel kísérik az adott társadalom olyan folyamatait, amelyek a stratégiai szintű cselekvési lehetőségek sérelméhez vezethetnek. A kontroll funkció révén vállalhat

²³ Farkas Zoltán: Társadalomelmélet: Az intézményes szociológia elmélete. Harmadik kötet. Bíbor Kiadó. Miskolc, 2011. 44.o.

²⁴ Fontos megjegyezni, hogy e funkció alatt nem a totális megfigyelést értjük, hanem a potenciális nemzetbiztonsági kockázatot jelentő jelenségek figyelemmel kísérését. Az összes felsorolt funkcióhoz hasonlóan ez is a jogszabályok maximális figyelembe vételével működtethető.

lehetővé az érdeksérelmek kezelése még az előtt, hogy komolyabb károkat okoznának.

6. Előrejelző funkció: E funkciójukban a szolgálatok igyekeznek bekövetkezésük előtt előre jelezni azokat a változásokat, amelyek az adott ország stratégiai érdekeivel összefüggnek.
7. Megelőző funkció: A megelőző funkciójukban olyan tevékenységeket hajtanak végre, amelyek megelőzik a stratégiai érdeksérellemmel járó helyzeteket. (pl. terrorcselekmények megelőzése)
8. Tanácsadó funkció: E funkciójukban a szolgálatok adatokkal alátámasztott stratégiai cselekvési alternatívákat vázolhatnak fel a döntéshozók számára.
9. Felkészítő funkció: E funkciójukban a szolgálatok felkészítik a stratégiai szintű döntéshozókat, valamint a társadalom érintett tagjait a nemzetbiztonsági szempontból releváns helyzetek kezelésére, vagy az abban való közreműködésre.

4. A nemzetbiztonsági funkciók érvényesülése különleges helyzetekben

A nemzetbiztonsági szolgálatok működésének legtöbbször épp az a feladata, hogy megakadályozza az olyan helyzeteket, amelyek a különleges jogrendek kihirdetéséhez vezetnek. Amennyiben mégis sor különleges jogrend valamely típusának bevezetésére, akkor a szolgálatok bizonyos részfunkciói fontosabbakká válnak, mint rendes esetben. Magyarország alaptörvénye az alábbi rendkívüli jogrendeket ismeri:

Rendkívüli állapot: Hadiállapot kinyilvánítása vagy idegen hatalom fegyveres támadásának közvetlen veszélye (háborús veszély) esetén hirdetik ki. Értelemszerűen ebben a helyzetben első sorban a védelmi és felderítő funkció válik dominánssá. Ezen túlmenően, a fegyveres konfliktusok által magukban hordozott bizonytalanság csökkentése érdekében fontosabbá válik még az előrejelző, illetve az elemző funkció is.

Szükségállapot: A törvényes rend megdöntésére vagy a hatalom kizárólagos megszerzésére irányuló fegyveres cselekmények, valamint az élet- és vagyónbiztonságot tömeges méretekben veszélyeztető, fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett súlyos, erőszakos cselekmények esetén hirdethető ki. Mivel e rendkívüli helyzet első sorban akkor léphet életbe, ha egy fegyveres csoport a társadalmi berendezkedést veszélyezteti, így a felderítő funkció mellett, a kontroll, valamint a megelőző funkció válik lényegessé.

Megelőző védelmi helyzet: Külső fegyveres támadás veszélye vagy szövetségi kötelezettség teljesítése érdekében meghatározott időre hirdethető ki. Ahogy a neve is mutatja, ennek a helyzetnek az a jellegzetessége, hogy a fenyegetés még nem akut. Így a szolgálatok felderítő funkciója mellett megelőző és érdekérvényesítő funkciójuk került előtérbe a célból, hogy a megelőző védelmi helyzet ne forduljon át rendkívüli állapotba.

Terrorveszélyhelyzet: Az Országgyűlés a Kormány kezdeményezésére terrortámadás jelentős és közvetlen veszélye vagy terrortámadás esetén hirdeti ki. A Kormány rendkívüli intézkedések bevezetésére jogosult. Ebben a helyzetbe a nemzetbiztonsági szolgálatok felderítő és védelmi és megelőző funkciója kell, hogy előtérbe kerüljön a terrorcselekmények megelőzése érdekében.

Váratlan támadás: Külső fegyveres csoportoknak Magyarország területére történő váratlan betörése esetén a támadás elhárítására és védelmi célok érdekében hirdetik ki a szükségállapot vagy a rendkívüli állapot kihirdetését megelőzőn. Ebből adódik, hogy e jogrendben azon funkciók válnak fontossá, amelyek a rendkívüli- vagy szükségállapot esetén már leírtunk, attól függően, hogy a helyzet melyik jogrend irányába mutat.

Veszélyhelyzet: Az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség esetén, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzetet hirdet ki. A vészhelyzet során nemzetbiztonság szervezetek azon funkciói válnak dominánssá, amelyek a helyzet eszkalálódásának megakadályozására, a normál működés mielőbbi irányulnak, illetve arra, hogy ellenérdekelt felek kihasználják a társadalom és az állami szervek sérülékeny állapotát. Ennek megfelelően a felderítő, a kontroll funkció, az elemzési funkciók kaphatnak a szokásosnál nagyobb szerepet, amelyek kiegészülhetnek a tanácsadó és felkészítő funkcióval.